

Sygn. akt III AUa 53/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński (spr.)

Sędziowie: SSA Irena Różańska-Dorosz

SSA Grażyna Szyburska-Walczak

Protokolant: Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **E. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.**

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji E. C.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 października 2016 r. sygn. akt VIII U 801/16

I. oddala apelację;

II. nie obciąża wnioskodawczyni kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia E. C. podlegającej ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w sierpniu 2015 roku na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe wynosi 9 365, 00 zł, natomiast na ubezpieczenia zdrowotne 3 004, 48 zł.

Wskutek zaskarżenia powyższej decyzji przez wnioskodawczynię, sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy we Wrocławiu, VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych, który wyrokiem z dnia 27 października 2016 r. w punkcie pierwszym oddalił odwołanie, zaś w punkcie drugim zasądził od wnioskodawczyni E. C. na rzecz organu rentowego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego w sprawie.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

E. C. od 2010 r. była zatrudniona w firmie (...) na podstawie umowy o pracę na pół etatu, następnie na 7/8, a potem na cały etat. Od sierpnia 2014 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie handlu sprzętem AGD i

usług, tj. przygotowywania dokumentów. Obsługą księgową jej firmy od dnia 1.05.2011 r. zajmuje się biuro (...). W okresie od dnia 1.09.2014 r. do 30.08.2015 r. E. C. pobierała zasiłek macierzyński. Przed urlopem była zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od podstawy ponad 9 tys. zł. Prowadząc działalność gospodarczą była nadal pracownikiem firmy (...).

W w/w firmie przed otwarciem działalności gospodarczej przebywała na zwolnieniu lekarskim. Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej wróciła do pracy, a po zasiłku macierzyńskim pracowała w wymiarze połowy etatu z wynagrodzeniem w wysokości połowy minimalnego wynagrodzenia. Po zakończeniu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego nie złożyła wniosku o objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami chorobowymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Został złożony druk dotyczący skorygowania okresów podlegania ubezpieczeniom. Zmiany dotyczyły określenia, że w czasie zasiłku macierzyńskiego podlegała ona jedynie ubezpieczeniu zdrowotnemu, a po zakończeniu zasiłku - obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalno-rentowym i dobrowolnemu chorobowemu.

W pierwszorazowej deklaracji rozliczeniowej za miesiąc sierpień 2015 r. złożonej w obowiązującym terminie, tj. w dniu 10.09.2015 r., E. C. zadeklarowała podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, wypadkowe) oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe w kwocie 9.365,00 zł. Przy czym składkę z tytułu tych ubezpieczeń zapłaciła w terminie, ale od znacznie niższej podstawy, niż wynikała ze złożonej deklaracji. Następnie, w dniu 05.10.2015 r. złożyła korektę deklaracji za ww. miesiąc, wykazując podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 76,63 zł. W dniu 24.03.2016 r. zwróciła się z wnioskiem o wydanie decyzji o okresach podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

W dniu 17.05.2016 r. ZUS wydał decyzję Nr (...) o podleganiu E. C. dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, zgodnie z którą podlegała ona dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresach od 1 sierpnia 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku i od 1 września 2015 roku do 29 lutego 2016 roku. E. C. nie odwołała się od powyższej decyzji i uprawomocniła się ona w dniu 05.08.2016 r.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 20 ust. 1 i art. 47 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, jak również na art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wskazał, nie ma prawnej możliwości korygowania wstecz deklaracji rozliczeniowej i obniżania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia wobec faktu złożenia w dniu 10.09.2015 r. przez E. C. pierwszorazowego i co ważne, prawidłowego dokumentu rozliczeniowego za sierpień 2015 r., z zadeklarowaną podstawą wymiaru składek w wysokości 9365,00 zł. Tym bardziej, że taka kwota podstawy była zadeklarowana przez nią przed nabyciem prawa do zasiłku macierzyńskiego i mieści się w granicach kwoty wynikającej z ograniczeń ustawowych. Sąd Okręgowy wskazała także, że decyzją z dnia 17 maja 2016 roku organ rentowy nie objął E. C. dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od sierpnia 2015 roku uznając, że składka za miesiąc sierpień została zapłacona w zaniżonej wysokości, a decyzja ta - wobec braku odwołania - uprawomocniła się. Jak zaś wynika z orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 4 września 2012 roku w sprawie III AUa 409/12, „nieopłacenie składki w pełnej wysokości stanowi nieopłacenie składki należnej na to ubezpieczenie.” Sąd Okręgowy wziął również pod uwagę, iż płatnik składek korzysta z profesjonalnego biura rachunkowego, które składając w imieniu płatnika składek deklarację rozliczeniową sporządziło dokument w sposób prawidłowy i przesłało go do ZUS w terminie. Trudno zatem uznać, iż dokument jest obciążony błędem, w sytuacji gdy spełnia wszystkie wymogi określone obowiązującymi przepisami. W ocenie Sądu Okręgowego, obliczenie podstawy wymiaru składki w złożonej w terminie deklaracji rozliczeniowej nie było wynikiem błędu lub nieprawidłowości. A złożona w październiku 2015 roku korekta stanowiła ponowne zadeklarowanie podstawy wymiaru. Przy czym Sąd Okręgowy wskazał, że nie neguje możliwości dokonania korekty w trybie art. 41 ust. 6 ustawy systemowej, a jej poprawność. Zwrócił w tym miejscu uwagę na ugruntowany już w doktrynie pogląd, że zmiana ma miejsce wtedy, gdy określone dane uległy następczej modyfikacji w stosunku do danych wskazanych we wcześniej złożonych dokumentach, przy czym dane pierwotne wykazane były prawidłowo i odpowiadały rzeczywistemu stanowi faktycznemu. Powodem skorygowania w raporcie miesięcznym może być

albo błąd albo nieprawidłowości w obliczeniu wynikające z błędnie podanej kwoty składki. Zatem, wskazana w korekcie zmiana podstawy wymiaru składek nie była skorygowaniem błędnie wpisanej kwoty, a stanowiła nową wartość. Sąd Okręgowy wskazał także, że do wyliczenia i opłacenia składki jest zobowiązany płatnik. A korzystanie z usług profesjonalnego biura rachunkowego, czy programu do wyliczenia wysokości składek, nie zwalnia płatnika z obowiązku opłacenia składek w terminie i prawidłowej wysokości; błąd biura rachunkowego, czy też ewentualny błąd programu komputerowego obciąża stronę zobowiązaną do obliczania i opłacania składek.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się E. C. i wywiodła apelację. Zaskarżyła w niej tenże wyrok w całości i zarzuciła mu naruszenie: art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1, art. 47 ust. 1 pkt 1, art. 47 ust. 3 i art. 47 ust. 3 b ustawy z dnia 13 października 1998 o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych - poprzez uznanie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia w miesiącu sierpniu 2015r. wyniosła 9 365 zł, poprzez nieuznanie korekty deklaracji za miesiąc sierpień 2015 r., poprzez uznanie, że podstawa wymiaru składek w wysokości 76,63 zł jest wartością nową zamiast skorygowaniem błędnie wpisanej podstawy, art. 233 § 1 kpc - poprzez brak starannego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów, polegające na: pominięciu znaczenia dowodów w postaci korekty deklaracji za miesiąc sierpień 2015 r. oraz dowodu uiszczenia za ten okres kwoty 24,35 zł, nieprawidłowym uznaniu, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia w miesiącu sierpniu 2015 r. wyniosła 9 365 zł, a także niewłaściwym uznaniu, że podstawa wymiaru składek w wysokości 76,63 zł jest wartością nową zamiast skorygowaniem błędnie wpisanej podstawy, art. 224 § 1 kpc poprzez zamknięcie rozprawy mimo niedostatecznego wyjaśnienia sprawy i wydanie orzeczenia na podstawie niedostatecznie wyjaśnionych okoliczności, które to uchybienia miały wpływ na wynik orzeczenia.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąc wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, że wysokość podstawy wymiaru składek za miesiąc sierpień 2015 r. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła 76,63 zł i zasądzenie od ZUS kosztów postępowania sądowego za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych; ewentualnie, o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu za II instancję.

W uzasadnieniu apelacji wskazała, że biuro rachunkowe w jej imieniu złożyło deklarację ZUS DRA za sierpień 2015 r., w której wykazało omyłkowo podstawę wymiaru składek w kwocie 9 365 zł, zamiast 76,63 zł. Pomyłkę skorygowano i wysłano deklarację za ten sam miesiąc z prawidłową podstawą, jednakże ZUS stwierdził, że nie było podstawy prawnej dla takiej korekty. W ocenie wnioskodawczynie, deklarację rozliczeniową korygującą ZUS DRA składa się, gdy zachodzi konieczność korekty danych podanych w tej deklaracji z uwagi na stwierdzenie w niej nieprawidłowości przez płatnika składek we własnym zakresie lub przez ZUS. W przypadku wnioskodawczynie podanie w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA jako podstawy wymiaru składek na wszystkie ubezpieczenia kwoty 9 365 zł należało potraktować jako nieprawidłowość, jako zwykłą omyłkę pisarską, ponieważ jej intencją było zadeklarowanie kwoty 76,63 zł, i od takiej dokładnie podstawy zostały obliczone składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz Fundusz Pracy za miesiąc sierpień 2015 r. Powołując się na art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wnioskodawczynie wskazała, że płatnik składek jest zobowiązany złożyć deklarację rozliczeniową korygującą ZUS DRA w formie nowego dokumentu zawierającego wszystkie prawidłowe dane w przypadku, gdy zachodzi konieczność korekty danych z uwagi na stwierdzenie w nim nieprawidłowości przez płatnika składek we własnym zakresie lub przez ZUS. Deklaracja rozliczeniowa korygująca ZUS DRA - stosownie do art. 47 ust. 3b u.s.u.s. - powinna być złożona przez płatnika składek w terminie liczonym od stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie. Z wyżej przywołanych przepisów u.s.u.s. zdaniem wnioskodawczynie wynika, że okolicznością, która sprawia, że płatnik składek powinien dokonać korekty deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA jest stwierdzenie w niej nieprawidłowości bądź przez samego płatnika składek bądź przez ZUS. W przedmiotowej sprawie to biuro rachunkowe wykryło nieprawidłowość, rozliczając kolejny miesiąc, natychmiast informując o tym wnioskodawczynie, ona zaś wypełniła swój obowiązek ustawowy poprzez złożenie korekty.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego jest merytorycznie prawidłowe, oparte na prawidłowo dokonanej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy stwierdził, że podstawa wymiaru składek E. C., podlegającej ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, w sierpniu 2015 roku na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe wynosi 9 365, 00 zł, natomiast na ubezpieczenia zdrowotne 3 004, 48 zł.

Spór dotyczył kwestii wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczynie, która twierdziła, że złożyła skutecznie korektę deklaracji (...) za miesiąc sierpień 2015 r., wskazując w tym zakresie kwotę 76,63 zł.

Przewidziane przez ustawodawcę możliwości składania deklaracji korygujących sprowadzają się do tego, że – zgodnie z 41 ust. 6 ustawy systemowej - płatnik składek jest zobowiązany złożyć imienny raport miesięczny korygujący w formie nowego dokumentu zawierającego wszystkie prawidłowe informacje określone w ust. 3 - 5, jeżeli zachodzi konieczność korekty danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości:

- 1) przez płatnika składek we własnym zakresie;
- 2) przez Zakład.

Powyższy imienny raport miesięczny korygujący należy złożyć w terminie 7 dni od stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez Zakład, z zastrzeżeniem ust. 7b (art. 41 ust. 7a). Przy czym, co istotne, przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie zezwalają na dowolne korygowanie i zmiany przez płatnika podstawy wymiaru składek, w każdym czasie, w zależności od woli i potrzeb płatnika czy ubezpieczonego, będącego osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, wręcz przeciwnie - prawo do dokonania takiej korekty jest reglamentowane przepisami prawa ubezpieczeń społecznych - art. 41 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa 130/16). W niniejszej sprawie powodem skorygowania danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym, nie był błąd lub nieprawidłowość w obliczeniach lub nieprawidłowość wynikająca z błędnie wpisanej kwoty, jako podstawy wymiaru składek itp., o których jest mowa w art. 41 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, dlatego też nie było uzasadnienia do składania przez odwołującą się deklaracji korygującej za sporny miesiąc, tj. sierpień 2015 r., w zakresie wysokości zadeklarowanej przez nią wcześniej, mieszczącej się w granicach przewidzianych ww. ustawą, podstawy wymiaru składek.

W świetle regulacji zawartej w art. 41 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należy uznać, że nie jest dopuszczalna korekta podstawy wymiaru składki w wyniku jedynie swobodnej decyzji płatnika składek, bez stwierdzenia nieprawidłowości, niezgodności ze stanem faktycznym lub błędów (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa 1484/14). Tym samym prawidłowe jest stanowisko organu rentowego o braku podstaw do dokonania korekty deklaracji w zakresie obniżenia podstawy wymiaru składek.

Reasumując, powodem skorygowania w raporcie miesięcznym może być albo błąd albo nieprawidłowości w obliczeniu wynikające z błędnie wpisanej kwoty składki. Zatem, wskazana w korekcie ubezpieczonej z dnia 5 października 2015 r. zmiana podstawy wymiaru składek nie była skorygowaniem błędnie wpisanej kwoty, a zarówno w ocenie Sądu I jak i II instancji stanowiła nową wartość.

Nietrafne okazało się przy tym powoływanie się przez skarżącą na omyłkę biura rachunkowego. W orzecznictwie wskazuje się, i pogląd ten Sąd Apelacyjny w pełni podziela, że skoro opłacanie składek obciąża ubezpieczonego, to nie może on powoływać się nawet na błąd w działaniu biura rachunkowego, które jedynie wylicza należną wysokość składki (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 8 stycznia 2007 r., sygn. akt III AUa 547/03, opubl. LEX nr 151756). Z regulacji art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2.07.2004r. wynika, iż jest ona prowadzona przez przedsiębiorcę na własny rachunek i ryzyko. Dlatego też, to osoba prowadzącą własną działalność gospodarczą ponosi ewentualne negatywne skutki własnych działań, w których mieści się także wybór podmiotu któremu w ramach umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług (art. 750 kc) powierzyła wykonanie niektórych jej obowiązków jak np. rozliczeń jej obowiązków podatkowych wobec Urzędu Skarbowego czy składkowych na ubezpieczenia społeczne wobec ZUS. W tym rozumieniu, to prowadzący działalność gospodarczą odpowiada za błędne czy spóźnione zgłoszenie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, choćby nie on sam dokonywał rzeczonyj czynności. Ponosi bowiem ryzyko w wyborze podmiotu, który za nią (np. jak w niniejszej sprawie z jej polecenia) dokonuje tejże czynności. Wynika to chociażby z regulacji art. 474 kc. Nie ma od tej zasady wyjątków które mogłyby zostać zastosowane w niniejszej sprawie.

Nie oznacza to jednak, że biuro rachunkowe z którym skarżąca miała podpisaną w spornym czasie umowę o świadczenie usług na prowadzenie między innymi jej spraw dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne jest zwolnione z jakiegokolwiek odpowiedzialności za skutki swojej nieprawidłowości. Osoba zlecająca prowadzenie księgowości może domagać się od niego wypłaty odszkodowania za szkody poniesione w wyniku wadliwego prowadzenia księgowości. Takiego roszczenia dochodzi się na drodze cywilnej, a podstawą wniesienia powództwa stanowi art. 471 kc dotyczący odpowiedzialności kontraktowej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawczyni jako bezzasadną, na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach ma za podstawę przepis art. 102 k.p.c. Sąd odwoławczy stosując tenże przepis kierował się charakterem sprawy oraz kwotą składek, którą w wyniku zaskarżonej decyzji będzie obowiązana uregulować apelująca, co stanowi już samo w sobie znaczną dolegliwość.

SSA Grażyna Szyburska-Walczak SSA Robert Kuczyński SSA Irena Różańska-Dorosz

(...)

(...)

(...)

(...)